

Bert Philipsen: 'De Nederlandse koe kan er slecht tegen om door weer en wind gras op te halen'

Werken aan een graaskoe

Nederlandse veehouders profiteren te weinig van de voordelen van weidegang, vindt graslanddeskundige ASG Bert Philipsen. 'Veehouders moeten kiezen: óf opstallen, óf grazen. Een mix ervan kost geld.' Maar past de Nederlandse koe nog wel bij een op gras gebaseerd systeem?

tekst Inge van Drie

Drie jaar lang was ASG-graslanddeskundige Bert Philipsen projectleider van het project Koe & Wij. Dankzij dat project kreeg weidegang in Nederland breed aandacht. Het aantal bedrijven dat de koeien weidt, stabiliseert zich op ongeveer 85 procent. Dat neemt niet weg dat er bij weidegang knelpunten blijven die aandacht vragen, stelt Philipsen. Het weiden van grote koppels bijvoorbeeld en het combineren van weidegang met een melkrobot.

Om inspiratie op te doen bezocht Philipsen samen met dertig adviseurs van de Stichting Weidegang een aantal bedrijven in Groot-Brittannië. De bedrijven varieerden in grootte van 150 tot 500 koeien.

Hoe gaan Britse veehouders om met weidegang?
'In Engeland vormt weidegang geen

maatschappelijke discussie. Naar schatting 95 procent weidt van de veehouders de koeien. De draagkracht van de grond in Engeland is weliswaar beter dan in Nederland en het groeiseizoen is langer, maar bedrijven die voor grazen kiezen, gaan er ook helemaal voor. Zo is het me opgevallen dat Engelse veehouders die de koeien weiden in het graasseizoen minimaal een halve dag in de week bezig zijn met graslandplanning en het meten van de grasgroei. Ze houden dat van alle percelen bij.'

'In Nederland is gras de restpost. Wij zijn vooral in de stal bezig. We weten precies wat we aan het voerhek voeren, maar we weten niet hoeveel gras de koeien in het land opnemen. Zo'n Engelse veehouder die alles precies bijhoudt, zegt gewoon: "Met iedere kilo vers gras die de koeien

opnemen, kan ik op mijn tmr-rantsoen in de stal besparen."

Is dat in Nederland anders?

'In Nederland richten we de bedrijven niet volledig in op weidegang. Gras is niet meer de basis. De koeien blijven vaak binnen tot de eerste snee gemaaid is. Als ze eenmaal buiten zijn, dan voeren we ze in de stal goed bij. We houden bijvoorbeeld de draad open zodat de koeien elk moment van de dag naar binnen kunnen. Buiten mogen ze als het ware het restje van het rantsoen halen. Zo heb je wel de nadelen – het werk én de kosten van twee systemen – maar je profiteert niet van de voordelen – dat je de krachtvoer- en de loonwerkkosten in de hand houdt en minder ruwvoer hoeft bij te kopen.'

Fel vervolgt Philipsen: 'Veehouders zou-

den meer moeten kiezen: óf opstallen, óf grazen; niet allebei. Een mix ervan kost geld.'

Hoe komt het dat veehouders in Nederland niet volledig voor weidegang gaan?

'De consequentie van de keuze voor een op gras gebaseerd systeem is dat de productie meebeweegt met het weer en de graskwaliteit. Afhankelijk van het weer kan het zomaar zijn dat de koe het ene jaar duizend kilogram meer geeft dan het andere jaar. De vraag is of Nederlandse veehouders daartegen kunnen. Onze liefde voor de melkproductie is hoog. We zijn erg gefocust op productie in Nederland, gedreven door passie. Ik zou liever zien dat veehouders meer ge-

Wat voor type koe zou wel passen bij weidegang?

'Ik krijg van Engelse veehouders de vraag waarom wij het systeem aanpassen aan de koe, waarom we alles doen om de koe te "pleasen". Engelse veehouders hebben hun koeien aangepast aan het systeem. Ze werken veel met Nieuw-Zeelandse genetica. De koeien zijn daar net iets lichter.'

'Ik denk dat we in Nederland moeten werken aan het opzetten van een graaskoeienlijn. Een graaskoe is wat kleiner dan de Nederlandse melkkoe, gaat efficiënter om met ruwvoer en blijft bij het opnemen van grote hoeveelheden ruwvoer gezond en vruchtbaar. Ik zou graag eens naar de mogelijkheden willen kij-

koeien gewend naar binnen te mogen bij slecht weer, bij boer B niet. Dat kost dan een paar liter melk, maar je hebt minder kosten van bijvoeren.'

'Het is wel slim om ook het jongvee al te leren weiden. Het jongvee binnen en de melkkoeien in een grassysteem, dat werkt niet.'

Wat voor beweidingssysteem kunnen veehouders het beste toepassen?

'In Nederland hebben we een traditie van omweiden na vier dagen. Dat is eigenlijk is een onzalig compromis tussen graslandbenutting en arbeid. Omweiden is een crime; je hebt altijd te maken met een dalende grasopname en melkproductie op de vierde dag.'

'De mooiste beweidingssystemen momenteel vind ik stripgrazing en modern standweiden: óf de koeien krijgen elke keer vers gras óf je geeft ze nooit vers gras. Modern standweiden zorgt voor rust en continuïteit voor de koeien. Het kost weinig arbeid, maar de graslandbenutting is ook minder. Stripgrazing heeft mijn voorkeur. Dat is eigenlijk niks anders dan snel omweiden, één of twee keer per dag. Koeien gaan een keer een perceel in en een keer een perceel uit. Zeker bij grote koppels is het voordeel dat er veel minder vertrapt wordt.'

'Voor robotbedrijven werkt stripgrazing extra goed. Je houdt de koeien daarmee in beweging, zodat ze gemakkelijker naar de robot komen. Lukt stripgrazing niet vanwege de perceelsvorm, dan is een rantsoendraad een goed alternatief.'

'In Engeland zagen we twee systemen bij stripgrazing. Sommige Engelse veehouders laten de koeien het gras heel kort afgrazen, zodat er weinig resten zijn en de benutting heel hoog is. Het gras moet dan niet te lang worden. In het dribladstadium scharen die veehouders weer in. Een andere optie is te gaan voor maximale opname van gras. Dan biedt je veel gras aan, maar dan moet je ook behoorlijke resthoeveelheden en een slechtere benutting accepteren.'

Blijft weidegang veehouders interesseren?

'Ik merk dat veehouders door de lage melkprijzen bewuster nadenken over hun bedrijfsvoering. Ik heb de laatste maanden meer vragen dan ooit gehad van veehouders die wilden weten hoe ze meer uit hun gras konden halen.'

'Ons klimaat is heel erg voor gras geschikt. Op sommige plekken kun je zelfs niks anders dan gras verbouwen. Het is een uitdaging om dat gras via beweiding tot waarde te brengen.' |

'Gras is niet meer de basis op Nederlandse bedrijven'

focust zijn op de kostprijs. Natuurlijk speelt intensiteit en verkaveling een belangrijke rol, maar wij benutten niet optimaal onze mogelijkheden.'

'Ik vraag me ook af onze koeien nog geschikt zijn voor een op gras gebaseerd systeem. Een Nederlandse holsteinkoe met een hoge productie moet het altijd goed hebben. Die moet je op de norm voeren, anders krijg je allerlei negatieve bijverschijnselen. De Nederlandse koe kan er slecht tegen om door weer en wind gras op te halen en om te gaan met schommelingen in het rantsoen.'

ken, bijvoorbeeld samen met fokkerijorganisaties en een aantal netwerkgroepen die aan de slag willen met de landschapskoe.'

Wat is het geheim van goede weidegang?

'Kies een beweidingssysteem en pas dat consequent toe. Koeien zijn gewoontedieren; die moeten zich ergens op in kunnen stellen. Rijd maar eens door het land als het regent. Bij boer A staat het hele koppel langs de draad, bij boer B zijn de koeien rustig verspreid over het land aan het grazen. Bij boer A zijn de